...चा आगाऊ ६ १ डाक हाशल० ; १
सहामाही ,, ३ ,, ,, ८
साल अखेर ,, ७ ,, ,, १८
किरकोळ अंकास..........................८२

नोटिशी बद्दल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ८।८६
दुसरे खेपेस ८१

वऱ्हाडसमाचार.

L...ESCRIPTION RATES
Rs
Per annum in advance 5 Postage 12as
Per annum in arrears 7 ,, 1R 8as
Six monthly........... 3 ,, 8 as
single copy.............................. 4 as

Advertisements
Below 10 lines...2Rs
Per line over 10...4as
Repetition per line 3a

THE BERAR SAMACHAR.

VOL XX AKOLA MONDAY 29 MARCH 18.. 96 NO 13
पुस्तक २० अकोला सोमवार तारीख २९ माहे मार्च सन १८८६ इ०

जाहिरात

आकोलें म्युनिसिपाल कमेटी कडून सर्व लोकांस प्रसिद्ध करण्यांत येतें कीं सन १८८५।८६ साल तारीख ३१ मार्च सन १८८६ इसवी रोजीं संपतें आहे. करितां सर्वांनीं आपलें चालू सालचे शिलक राहिले मेहतर पट्टीचें लायसन्स घेऊन निकाल करावा. तसेंच तारीख१एप्रील पासून नवीन साल सुरूं होणार; तरी तारीख ८ एप्रिलपर्यंत बारमाही लायसन्स देण्यास सुरवात होणार आहे. करितां सर्वांनीं वर लिहिले मुदतींत टाऊनहालवर येऊन नवीन लायसन्स करून घ्यावी. वर लिहिलेले मुदतींत जो कोणी लायसन्स घेणार नाहीं. त्याचे येथील भंगी बंद केला जाईल. तरी सर्वांनीं इकडेस लक्ष द्यावें. व मुदती प्रमाणें वागावें. कळावें तारीख २६।३।८६इ०

Deorao Vinayak.
व्हाईस प्रेसिडेंट
आकोला.

नोटीस.

रा. रा. देवराव विनायक वकील राहणार अकोला यांस नोटीस देणार रामलाल मुन्निलाल मारवाडी राहणार लोहगड परगणे बारशी टाकळी तालुके अकोला यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं दिवाणी मुकदम्यासंबंधीं जनाब जुडिशिअल कमिशनर साहेब बहादूर कोर्ट उमरावती यांजकडेस अपील करून अखेर निकाल होईपर्यंतचा ठराव करून आपण रा. रा. लक्ष्मण भास्कर वकील यांचे मार्फत मजकरितां रकम रुपये १०५ घेऊन शिवाय इनामाबद्दल दस्तऐवज ५० रुपयांचा माझे सहीचा घेऊन या प्रमाणें लिहून मात्र आपण दिलेली अपील मीं स्वतः नेऊन कोर्टांत दाखल केली त्याजबद्दल नेमलेल्या तारखेस आपण जातीनें खुद्द न येऊन वाजवी कारण न येण्याबद्दल कोर्टांस दाखविलें नाहीं अगर दुसरे कोणी वकीलासही तारखेवर न पाठविल्यामुळें माझा गरीबाचे अपील साहेब बहादूरांनीं आपण नसल्यामुळें मला उघड सांगितलें कीं तुझा वकील हजर नसल्यामुळें मी अपील नामंजूर केलें.

सदरील नकला आणून पुन्हां आपणा जवळ दिलेल्या आपण ठेऊन घेऊन मजला पूर्वींची दिलेली रकम सोडून नवीन रकम रुपये ५०० रोख मागितले तर मी बोललों पूर्वीं घेतलेल्या रकमेबद्दल आपण कांहींच काम न करितां माझें काम बुडविलें व आणखी मजला एकदम ५०० रुपये मागतां हें बरोबर नाहीं. तर रागांत येऊन जा, सदाशिवरावाकडून तुझ्या नकला मागून घेऊन जा. तर मी आपलें हुकुमाप्रमाणें जाऊन त्याच वेळेस आपले सदाशिवराव यांजकडे जाऊन नकला मागितल्या तर आज देईन उद्या देईन या प्रमाणें सुमारें दीड महिना चाळवण्या दाखविल्या. नंतर आपलेकडे सदाशिराव व मी असे उभयतां आलों आणि अपिलाची मुदत जाईल सबब नकला द्याव्या असें मी विनंती केली... निक्षून सांगितल्यावरून माझे कडून नकला पावल्याबद्दल लिहून घेऊन माझ्या मला नकला परत दिल्या. नंतर मी हैदराबादेस स्वतः जाऊन आले शान रेसिडेंट साहेब बहादूर हैदराबाद यांचे कडेस वकील मार्फत अपील लिहून दाखल केलें त्याज बद्दल खर्च एकंदर रुपये ६० व मजला जाण्यायेण्याला आगगाडीचे खर्चा बद्दल रुपये १८ एकूण रुपये ७८ व पूर्वीं रोख दिलेले रुपये १०५; या शिवाय ५० रुपयांचा दस्तऐवज आपल्या जवळच आहे. तो दस्तऐवज व १०५ रुपये मी पुष्कळ वेळेस परत मागितले परंतु.आपण बिलकूल माझी गरीबाची करुणा न ऐकून मोठेपणावर गेले. आतां उमरावती बद्दल रकम रुपये १०५ आणि दस्तऐवज रुपये ५०, व या शिवाय हैदराबाद बद्दल रुपये ७८ असें एकूण रोख रुपये १८३ व दस्तऐवज असे नोटिशीच्या खर्चा समेत ही नोटीस पावले दिवसा पासून आठ दिवसांचे आंत परत देऊन पावती घ्यावी. याप्रमाणें न केल्यास रितीप्रमाणें कोर्टांत फिर्याद करणें भाग पडेल कळावें. तारीख ८ माहे मार्च सन १८८६ इसवी

(सही) रामलाल मुन्नि
लाल मारवाडी
दस्तुर खुद्द.

नोटीस.

आकोलें म्युनासिपाल कमेटीनें खालीं लिहिलेला नियम हल्लींच्या पायखाना पट्टीच्या नियमांत शरीक करण्याचें ठरविलें आहे. तरी या बाबतींत ज्याची तक्रार असेल त्यांनीं आज पासून १५ दिवसाचे आंत लेखी अर्जानें म्युनासिपाल अफिसांत जाहीर करावी.

नियम.

" ज्याजपाशीं पायखान्याचें लायसन्स आहे त्याजला एक जागा सोडून दुसऱ्या जागेंत जाणें असल्यास किंवा आकोलें शहर सोडून जाणें असल्यास त्यांनीं जागा किंवा शहर सोडल्या पासून एक महिन्याचे आंत म्युनिसिपाल कमेटीस लेखी खबर द्यावी जर या प्रमाणें खबर दिली नसेल तर वसूल झालेला पैसा स्थलांतर झाल्याच्या कारणानें परत मिळावयाचा नाहीं."

Deorao Vinayak.

म्यु० आ० आकोलें. } व्हाईस प्रेसिडेंट
ता० २५।३।८६ } म्यु० क० आकोला.

वऱ्हाडसमाचार

मिती फाल्गुन वद्य ९ शके १८०७

सामाजिक सुधारणा अगोदर किंवा राजकीय सुधारणा अगोदर?

मि. मलबारी यांनीं बालविवाहाचे विषयासंबंधीं जी चर्चा चालविली त्यांतून वरील प्रश्न उत्पन्न झाला आहे. हल्लीं हिंदुस्थान देशांतील लोकांची स्थिति सामाजिक संबंधानें म्हणा अगर राजकीय संबंधानें म्हणा दोन्ही तऱ्हेनें निकृष्टच आहे. परकीय देशांतील लोकांचा अंमल या देशावर बरेंच दिवस असून या देशाचें स्वातंत्र्य आज नष्ट झालें आहे; तसेंच आपल्या लोकांत आज शेंकडों वर्षें कांहीं दुष्ट चालींचा प्रचार झाल्यामुळें आपली स्थिति आज वाईट झाली आहे तर या दोन गोष्टी पैकीं प्रथमतः कोणते गोष्टीकडे लक्ष दिलें पाहिजे असा प्रश्न अर्थातच उत्पन्न होतो. या संबंधानें मि० तेलंग यांनीं मुंबईस व्याख्यान दिलें; व मि० फेरोजशामेथा मुंबईचे प्रसिद्ध ब्यारिस्टर व मि० डोसाभाई फ्रामजी मुंबई येथील प्रसिद्ध म्याजिस्ट्रेट यांनीं ही वर्तमानपत्रांतून बरीच चकमक उडविली. मि० डोसाभाई यांचें म्हणणें कीं, हल्लीं इंग्रजी राज्यांत राजकीय स्थिति संबंधानें वादविवाद करण्याची सर्वांस मोकळीक आहे व सरकारांशीं भांडून दिवसें दिवस आपलें हक्क वाढविण्याचे संबंधानें ही कोणास बंदी नाहीं या मुळें अलीकडील मंडळीचें लक्ष राजकीय सुधारणेकडे विशेष जातें.या म्हणण्याचा आशय येवढाच कीं, ज्या अर्थीं राजकीय स्थिति संबंधानें सरकारांशीं वाद घालूं लागल्यास मनुष्याची तातडतोब प्रसिद्धि होते तशी सामाजिक स्थिति सुधारण्या संबंधानें खटपट करणारांची प्रसिद्धि होत नाहीं व प्रत्येक मनुष्यास आपली प्रसिद्धि व्हावी व आपला नांव लौकिक वाढावा असें वाटत असल्या मुळें जो उठतो तो राजकीय स्थिति संबंधानें चर्चा करीत बसतो. हें म्हणणें पुष्कळ अंशीं खरें आहे असें कबूल केलें पाहिजे. परंतु यांत विशेष नवल आहे असें नाहीं. सर्व सुधारलेल्या राष्ट्रांत हीच स्थिति आहे. हरएक देशांतील लोकांची सामाजिक स्थिति ... विकणें आहे तर ६ दिवसांनी ... बनून आलेली असते ... येऊन आपण मिळून निरनिराळ्या ठिकाणीं ... न आल्यास सा... निरनिराळ्या कारणांनीं ब... आग आहे. तर आज हिंदुस्थान देशांतील सा... कडे तुम्ही मुद... ति संबंधानें विचार करूं लाग... जबाबदार मी पणांस असें दिसून येईल कीं हिंदू... गामध्यें जो बंधीं जीं आपलीं मतें आहेत व ध... खर्च धानें आपल्या मनावर जे जे ग्रह हो... भरून बसले आहेत त्यांचा आपल्या सामाजिक ...गी. स्थितीवर पुष्कळ परिणाम झाला आहे. हीं मतें हजारों वर्षांपासून चालत असल्या मुळें आपल्या हाडामासांत खिळून गेल्या सारखीं झालीं आहेत. याला थोडेसें उदाहरण घेऊं; स्त्री विधवा झाली म्हणजे तिचे केश तसेंच राहूं देणें हें आपणांस किती भयंकर वाटतें! त्या प्रमाणेंच विधवेनें पुनः विवाह करावा हें आपणास किती घोर वाटतें? याचें कारण हेंच कीं धर्मसंबंधानें आपले मनावर जो ग्रह आहे कीं विधवांनीं अमुक एक रीतीनें जन्म कंठलाच पाहिजे तो इतका बळकट झाला आहे कीं त्याच्या उलट जाण्याचा विचार मनांत आणणें म्हणजे एक मोठें पाप करणें होय असें वाटतें. आतां या प्रमाणेंच धर्म संबंधानें इतर जीं मतें ठाम बसुन गेलीं आहेत तीं एकाएकीं जातात कशीं! इतकें दिवस आपणांस इंग्रजी तऱ्हेचें शिक्षण मिळाल्यामुळें आजकुठें आपल्यामनांत या गोष्टींचा विचार येऊं लागला आहे व या गोष्टीच्या सुधारणेकडे लक्ष द्यावें, या गोष्टी वाईट आहेत असें वाटूं लागलें आहे. यावरून एकंदर लोकांच्या मनांत जे ग्रह आहेत ते नाहींसे होण्यास व हल्लीं असलेल्या चाली वाईट आहेत असें कळून येण्यास बराच काळ गेला पाहिजे. सर्व लोकांस या गोष्टीचा वाईटपणा दाखविण्या विषयीं थोडी बहुत खटपट चाललीच आहे ; म्हणजे लोकांस शिक्षण देऊन त्यांचे बुद्धीचा विलास होऊन त्यांस या गोष्टींचा वाईटपणा दिसूं लागावा अशा विषयीं पुढारी मंडळीची खटपट चालू आहे. प्रो. वर्ड्सवर्थ साहेब यांचें मत असें आहे कीं जे कांहीं लोकस्थितिमध्यें फेरबदल होणें आहेत ते कालांतरानें होत होत होणारे आहेत; एकदम कधीं ही होणार नाहींत; व इतिहासावरून तरी हेंच मत स्थापित होत आहे. म्हणून जरी आज आपणांस असें वाटतें कीं सर्व लोकांची सुधारणा व्हावी व ती एकदम व्हावी, तरी ही आशा व्यर्थ आहे ज्या प्रमाणें आजची स्थिति येण्यास कित्येक वर्षें लागलीं त्या प्रमाणेंच ही स्थिति नाहींशी होण्यास कित्येक वर्षें लागतील हें साहजिक आहे.

आतां सामाजिक स्थिति ... प्रकारची

Judicial Commissioner re…
him to close the Civil Cour…
months instead of one as…
tice at present. Any one ac-
quainted with the c…
province will at once…
months vacation is…
and the demand of…
reasonable. Inde…
two months if…
any nov…
and a bett…
durin…
catio…
for…
The…
satur…

… आपली … आपली … तर आपली … आप सुधार- … झालेल्या राष्ट्रांत … गली असल्या मुळेंच … उत्कृष्ट तऱ्हेचें आहे. … ही चूक आहे. राजकी- … स्वतंत्रता अगर परतंत्रता … ाजिक स्थितिवर अवलंबून … नाहीं. इंग्लंड, अमेरिका येथील … क स्थितींत उणीव कांहींच नाहीं … : इंग्लंडांतील बॉलरूम मध्यें काय … कार चालतात या विषयीं नुकेंच ठाकुर भावसिंगजी यांनीं जें लिहिलें आहे त्यावरून स्पष्ट कळून येतें कीं या देशांत ही कांहीं दुष्ट चाली आहेत तथापि असूनही त्यांचे राजकीय स्वातंत्र्यांत कांहीं कमीपणा नाहीं? ज्याप्रमाणें देशाची राजकीय स्थिति हें एक अंग आहे त्या प्रमाणेंच सामाजिक स्थिति हें दुसरें अंग आहे. प्रत्येक राष्ट्रास जीं अंगें आहेत त्यापैकी सामाजिक व राजकीय हीं दोन अंगें आहेत. ज्याप्रमाणें शरीरास पुष्कळ अंगें अथवा अवयव असतात त्याप्रमाणें प्रत्येक राष्ट्रास निरनिराळीं अंगें असतात. शरीराचे अवयव ज्याप्रमाणें सर्व थोडेथोडे सारखे वाढतात त्याप्रमाणेंच राष्ट्राचीही अंगें सर्व बरोबरीनें वाढत असतात. डोकें चांगलें लठ्ठ असण्यास हात पाय बारीक रोडके असले पाहिजेत असा नियम मुळींच नाहीं; उलटें असेंदिसून येतें कीं जेव्हां अवयवांची वृद्धि होते तेव्हां सर्व अवयवांची एकदम सारखी वृद्धि होते म्हणजे हात पाय व डोकें हीं सर्व एक दम पुष्टि पावतात. तसेंच राष्ट्राची वृद्धि होते ती याच तऱ्हेनें होत असते. म्हणून सामाजिक स्थिति अगोदर सुधारावी म्हणजे राजकीय स्थिति आपोआप सुधारेल हें मत बरोबर नाहीं. सामाजिक स्थिति व राजकीय स्थिति या दोन्ही बरोबरच वाढवाव्या म्हणेनें केवळ एक देशीय सुधारणेची प्रयत्न करणें हें चुकीचें होईल. हिंदुस्थानदेशाची आज अशी स्थिति आहे कीं हरएक प्रकारची सुधारणा म्हणजे कृषिकर्म, व्यापार कला इत्यादि सर्व गोष्टींची सुधारणा करणें आज अवश्यक आहे; व म्हणूनच अमुक संबंधानें आम्ही लक्ष पुरवूं व इतर संबंधांत लक्ष पुरविणार नाहीं असें होणें बिलकुल इष्ट नाहीं. या देशांत आज पुढारी म्हणून जे मिरवितात व ज्यांचे शिरावर देशसुधारणेची जोखीम कालाचे मानानें आज पडली आहे त्यांनीं एका गोष्टीकडेस लक्ष देऊन चालणार नाहीं; त्यांची दृष्टी चोहोंकडे सारखी असलीच पाहिजे सर्व तऱ्हेची सुधारणा चालूं असली म्हणजे काहीं कालानें लोकांची म्हणण्या सारखी सुधारणा दृष्टोत्पत्तीस येणार आहे.

शिवाय आमची सामाजिक स्थिति चांगली नाहीं; विलायतेंत ज्या प्रमाणें पुरुष व स्त्रिया समाजांत मिसळतात त्या प्रमाणें आमच्यांत मिसळत नाहींत; आमच्या देशांत लग्नें फार लहानपणी होतात; विधवास सर्व जन्म दुःसह रीतीनें काढावा लागतो इत्यादि गोष्टी जरी अंशतः खऱ्या आहेत तरी या सर्व गोष्टी विलायतेंतल्या प्रमाणें येथें सुरू झाल्या म्हणजे सुधारणा झाली असें मनांत आणून बिलकुल उपयोग नाहीं साहेब लोकांस असें वाटते कीं आमच्या बायका आम्ही गुलामां प्रमाणें वागवितों; त्यांस स्वतंत्रता म्हणून नाहींच; असें ओरडून कानठळ्या बसविण्याची वेळ त्यांनीं आणली खरी; व आपण ही त्यांची हुलड ऐकून वेडे पीर बनून त्यांचे म्हणणें खरें मानण्यास उद्युक्त झालों आहों. तथापि आपण ही गोष्ट पक्की लक्षांत बाळगली पाहिजे कीं साहेब लोक ज्या गोष्टी आपले विषयीं बोलतात त्या सर्व खऱ्या नाहींत; त्यांत तथ्य किती आहे व सुधारणा करण्या सारखें खरोखर काय काय आहे याचा पूर्ण पणें विचार केल्या शिवाय कोणतीही गोष्ट करतां कामा नये. आपल्या लोकांची स्थिति, आचारविचारण्याच्या रीति भाती, त्यांचे विचार व त्यांचे शिक्षण या सर्व गोष्टींचा विचार करून एखादी गोष्ट प्रचारांत आणली पाहिजे. सामाजिक सुधारणा करण्याचे भरीस पडून एकदम उघड रीतीनें जुन्या पद्धतीच्या व नव्या पद्धतीच्यां लोकांत आज एकदम फाटा फाट मात्र होणार आहे, व असें होण्यांत कोणतेही तऱ्हेचा फायदा होईल असें नाहीं. उलटा तोटा मात्र होईल. तो असाकीं सामोपचारानें जे लोकांचें मन वळविण्याचा थोडा बहुत संभव आहे तो नाहींसा होऊन उघड तंटे व यादवी मात्र माजणार आहे. या करिता सामाजिक स्थिति सुधारण्यास कंबरा बांधून आपसांत तंटे न करीत बसतां लोकांस शिक्षण देण्याचा जो क्रम सुरू आहे तसाच चालू ठेवला असतां कालांतरानें सामाजिक स्थिति सुधारलेली आपणास दिसून येईल. सामाजिक स्थिति सुधारण्याची खटपट चालू आहेच राजकीय सुधारणा होण्या बद्दल ही चळवळ सुरू आहेच अशीच पुढारी लोकांनीं पुढें चालविली म्हणजे दोन्ही प्रकारानें लोकांची उन्नति होत होत होणार आहे.

केवळ ग्लाडस्टन साहेबांचे राजमंडळास रशियन सरकार मानीना सबब इंग्रज लोकांस ११ कोट रुपये लढाईस तयारी करण्याचे कामास द्यावे लागले. अफगाणीस्थानचे अमीरचे संरक्षण करून इंग्रज सरकारनें आपला सर्व फौजफाटा त्या कामी खर्च घालावा हें इंग्लंडातील लोकांस आवडत्याचें वाटतें व ही व्यवस्था फार प्रशंसनीय आहे. कान्सरव्हेटीव लोकांचा वरपक्ष असतांना अफगाणीस्थानचे सरहद्दी संबंधानें पडलेल्या तंट्याचा निकाल झाला इतकेंच नव्हे तर आगगाड्या व तटबंदी करून सरहद्द बळकट करण्याचे काम ही फार जारीनें सुरू झाले. शिवाय दिल्लीस प्रचंड फौज जमा करून हिंदुस्थानांत आजपर्यंत दृष्टीस नपडलेला देखावा दाखवून इंग्लंडांतील लोकांस हिंदुस्थानांतील लोकांस तोंडांत बोट घालावे लागले, आजपर्यंत तेथें कधींच एकत्र जमली नसेल अशी फौज जमा झाली व मिलीटरी आफिसर जनरल यांस त्यापासून फारच उपयोग झाला व परराष्ट्रांतून आलेले एजंट हा देखावा पाहून आश्चर्य करून राहिले, निवळ लढाईचे कामाकडेसच गेले राज्यमंडळाचे लक्ष होते असें नाहीं, हिंदुस्थानांत आणखी दोन लैनी तयार करण्या बद्दल मजुरी मिळाली, रैलवेचा व्यापार व त्यापासून शेअर घालणारास नफा इतकी समाधान कारक गोष्ट त्या देशाचे स्थितींत दुसरी नसेल, ल्यांकाशायर मधील लोकास आनंद वाटण्या जोगी दुसरी एक गोष्ट आहे. इंग्लंडचे व्यापारास तिबेटांत आणखी एक मार्ग खुला झाला. थिबेटमध्यें लोक संख्या फार असले कारणानें इंग्लंडचा बराच माल त्या देशांत खपण्याचा संभव आहे; पण चिनी लोकांच्या द्वेषभावा मुळें आजपर्यंत लांकेशायरमधील मालाचा तिकडे प्रवेश झाला नाहीं. पुढें पेकीन येथें मेकाले या नांवाचा वकील पाठवून त्याचे शहाणपणानें व मेहेनतीनें चीनी लोकांची हरकत दूर होऊन इंडिया व तिबेट मधील व्यापारास मुक्तद्वार मिळाले. तेच गृहस्थ आतां थोडक्या कालांत तिबेट मध्यें जाऊन आपल्या कौशल्यानें व हुशारीनें विलायतेंतील व लांकेशायरमधील मालास जबरदस्त गिऱ्हाईकी आणतील. हे सर्व फळच चील साहेबांनीं चीनी लोकांबरोबर केलेल्या व्यवस्थेचे आहे. ते स्टेट सेक्रेटरी असतांनां दुसरी मोठी गोष्ट ब्रह्मदेश खालसा करणें ही होय. कानसरव्हेटीव लोकांवर असा चार्ज आहे कीं राज्य वळकावण्याचे कामांत इंग्लंडची जबाबदारी अधिक वाढवून घेण्याचें कामांत त्यांचे पाऊल पुढें असते. पण गेले ५० वर्षांत लिबरल पार्टी व कानसरव्हेटीव पार्टी यांनीं आपआपले वेळीं किती देश काबीज केला याचप्रमाणें काढले तर असे दिसून येईल कीं कानसरव्हेटीव पार्टी अधिक विचारी आहे व तिनें कमी प्रदेश काबीज केला आहे.

ब्रह्मदेश संबंधाने टोरी सरकारचा इलाज च नव्हता. थिबाराजाची वर्तणुक असह्य होती इतकेच नव्हे तर फ्रेंच प्रजेपैकीं कांहीं लोक फ्रेंच सरकारचे संमतीनें म्हणा अगर तसें म्हणा त्यादेशांत आपले हक्क स्थापन करीत चालले होते आणि ते वेळींच चिरडून टाकले नसते तर त्याच हक्का साठीं त्याचे करितां फ्रेंच सरकार लढाई करण्यास तयार झाले असते. हिंदुस्थान सरकार राजाचीही कृती सहन झाली नाहीं थिबा राजानें फ्रेंच लोकासी सख्य केले.

कधीं कधीं बायका पुरुषांस असा दोष देतात कीं तुम्ही हातानीं करण्या जोगे व इतर कामांत आमचा हेवा करिता व एकी करून आजपर्यंत जेजे धंदे बायकांनीं केले नाहींत तसें न करूंदेण्या विषयीं खटपट करितां ह्या म्हणण्यांत कांहीं तथ्य आहे हें खरें पण अमेरिकेंत युनायटेड स्टेट मध्ये बायकांनी आपले हक्क बरेंच पुढें सरकाविले आहेत असें तिकडील पत्रावरून कळतें. लघिवी लिपींत तारायंत्र व टेलिफोन या कामांत आणि नकल करण्याचें आणि छापणशावें, खिळे जोडण्याचें कामात बायकांचे पाऊल अधिकच पुढें सरकत चालले आहे. विमाउतरण्याचें कायद्याचें व तरायंत्राचें खात्यांत बायकांनीं तर गर्दीच करून सोडली आहे. त्या पुरुषा पेक्षां कमी मजुरीवर कामे करितात. या योगानें त्याचा प्रवेश पुरुषाचेठिकाणी अधिक अधिक होऊं लागला आहे. देशांतील मजुरीकडे खर्च होत असलेला पैसा वाढत नाही व मजुरी करणारे लोक बायका व पुरुष मिळून दुपट जाहाल्या कारणानें मजुरीचा दर कमी होतो व मालक एका कुटुंबास पुरे इतकी मजुरी एका माणसास न देतां एका स्त्रीस पुरेल इतकी मजुरी देऊलागतो पण तरुण स्त्रिया यागोष्टीचा विचार करितात असें वाटत नाहीं. पैसे मिळविण्याची त्याची इच्छा असते व एखादी कारकुनाची जागा रिकामी जाहाली तर तिचा पगार पांच पन्नासही असलातरी मिळण्यासही त्या खटपटकरितात; पण त्याची संख्या मोठी असल्या कारणानें पगाराचादर आपोआपच कमी होतों व पगार थोडा असल्या कारणानें उरलेल नौकर पुरुषास लग्न करण्याची सोय राहत नाहीं. नौकर पुरुष कमी जाहालेले कारणाने अर्थांतच लग्नें कमी होतात, व असें होणें किती एक दृढ मनाचे स्त्रियांस इष्ट वाटतें. या प्रमाणें बायका लग्न करण्याच्या इच्छा सोडून देऊन नौकरीचें कामांत पुरुषाची बरोबरी करून त्याचे खुर्चीवर आपण जाऊन बसतात व पुरुषास जन्मभर लग्नहीन राहावे लागते त्यामुळें असा तर्क मनांत येतो कीं पुष्कळ काळ लोटल्यावर लग्न करण्याची रीत बंद होऊन बायकां व पुरुष ज्याडी भर्डी अर्धी भाकर मिळून आपला निर्वाह करूं लागतील. तुम्ही कमी पैशावर नौकरींका करितां असा जर कोणी बायकास प्रश्न करील तर त्या म्हणणात तसें करण्यांत आमचा तोटा नाहीं. बहुतेक मुली घरातच असतात-त्या बिलीयर्ड खेळ खेळत नाहींत. चुट्टे ओढीत नाहींत, किंवा दारू हीपीत नाहीत व पुरुष ह्यासर्व गोष्टी करितात आणि शिवाय बायकां नाटक गृहात गेल्या म्हणजे पैसे भरण्याची पाळी त्याजबरोबर असलेल्या पुरुषावर येते. आजपर्यंत बायकास नौकरी धंदा नसल्यामुळें अगर तो त्यास करितां येत नसल्यामुळे त्याचे सुख समाधाना साठीं व त्यास मान व मोठपणा देण्यासाठीं पुरुषास खर्चांत पडावें लागतें. पण ती स्थिती पुढें राहणार नाहीं.

The Berar Samachar

MONDAY MARCH 29
1886

PLEADERS AND THE SUMMER VACATION.

We hear the pleaders of Amraoti have made an application to the

SUBSCRIPTION RATES

	Rs		
Per annum in advance	5	Postage	12as
Per annum in arrears	7	,,	1R 8as
Six monthly............	3	,,	8 as
single copy................................			4 as

अकोला वऱ्हाडसमाचार तारीख २९ माहे

चार.

Advertisements
Below 10 lines...2Rs
Per line over 10...4as
Repetition per line 3a

Judicial Commissioner requesting him to close the Civil Courts for two months instead of one as is the prac tice at present. Any one who is acquainted with the climate of the province will at once say that two months vacation is quite necessary and the demand of the pleaders is reasonable. Indeed the vacation for two months if granted would not be any novelty but a return to the old and a better state of things. It was during W. Jone's time that the vacation was reduced to one month for what reasons we are not aware. The holiday now given on the last saturday of each month may be discontinued and the pleaders, we believe will not complain if the step is taken. It is very distressing to have to face the severest heat and to be moving from Chikulda to Amraoti and to the provincial Courts under a scorching sun, with bad conveyances and bad roads. The dust of the roads makes matters worse and by the time one comes to the end of the journey he has to put on other clothes and to bathe the parts of the body whic h cannot be covered if he wishes to appear clean, decent and fresh. The Higher officers can and do go to sanitariums but the pleaders whose *yejmans* are very numerous and scattered all over Berars cannot enjoy a cool breeze even for two months because the Courts are open-

In Courts of lowergrades work may be refused but in Munsif Courts and the appellate Courts it cannot be refused unless the pleaders make it a point to live upon air which they cannot do. Our able Judicial Commissioner is to be congratulated on the kindness and consideration he always shows to this intelligent and highly useful class of people and we hope he will do his best to recommend a vacation of two months. In Bombay the Courts are closed for a month and half and it is therefore reasonable that in Berars where the heat is terrible there should be a 2 months cessation from work. We verily believe that the hot season is very enervating not only to Englishmen but also to the inhabitants of India and unless a comfortable rest for two months is given to the Civil Courts the Judges or the pleaders are sure to suffer from the consequences of abnormal heat. At present owing to the union of several duties in one officer he cannot enjoy complete rest unless he takes previlege leave; but on the Bombay side more pity is shown to the Civil Judges whose work is very important, very exacting and very hard being all brain work. We have always been of opinion that Civil Courts should have independent judges and their work and rest should be strictly cared for. They cannot exchange their sedentary habits for more active duties until they get a holiday. The brain is always overworked and must have sufficient rest and comfort. With pleaders the case is the same. We hope the Resident will see his way to sanctioning a proposal which is very reasonable and which will bring him the united thanks of the pleaders, the parties, and the subordinate judicial officers.

Mr. Gladstone said in the House of Commons on the 19th March that he intended next week to make a statement with respect to the proposals which government intend to ay before Parliament for a substantive and permanent settlement of the burning questions regarding Ireland. In the mean while he warned the house that all reports which have been circulated with respect to the plans of government in regard to Ireland should be received with scepticism. Messrs Chaimberlain and Irevelyan are not at one with the Premier in regard to the manner in which he intends to solve the Irish question. There is a great tension among the leaders of this party as to the views regarding the disestablishment of the church, the scheme for Ireland, the three acres & a cow theory and several other principal questions. The profession of discordant opinions by the chief men in the party results in the diminution of its streught, vivacity and elasticity; and when we look to the state of party we are again and again compelled to own that had it not been for Mr. Gladstone the liberal party would have been torn asunder long ago with the consequence of giving a high lift to the conservative party. The reported solution of the problem is to be received with caution. Mr Gladstone says and it is very likely that the conservatives are trying to catch at the designs of government by compelling them to have their say prematurely, but the premier has seen the trick clearly and has answered it simply by cautioning the public against unfounded rumours. Lord Ripon says the following *anent* the conduct of the conservatives:-

"It was plain that at the present moment the great object of the opposition was to force from the government if they could, a premature declaration of their policy in regard to Ireland. They would not succeed in that attempt. They intended to study these difficult questions in the light of that full information which a government alone could obtain, and to study them in all their aspects, so that they might be able to deal with them as a whole and until they had done that they would deem it contrary to their duty to lay before Parliament any ill-considered or hasty proposals."

The desire of Government is not to give to the world any hasty or ill-considered proposals but a deliberate and sound statement of policy and they are quite justified in defeating the wish of the conservatives to get a half-finished or inaccurate version of the story. From tuesday's telegrams we learn that Mr. Gladstone and Mr. Bright held an interview with the object of arranging a compromise in regard to the Iirsh question. The Minister has put his life and sole into the task and is sparing no pains either to study the opinions of the leaders of his party or to draft a scheme that will be acceptable and will put an end to the disruption between the two counties and as Lord Ripon says "without the deep stain of long centuries of wrong, and at length establish a true union of the British and the Irish races on the firm and enduring foundation of justice and freedom."

We record with deep satisfaction that several changes which the Director of Public Instruction has been pleased to lately make, have been made with an amount of discretion which the Director has been duly credited to be possessed of, though not without disappointing some whose claims, we ho[pe] considered. His keen a[nd] merit, sound judgment, indifference to the mische[ief] tion are sufficient guarant[ee] any likelihood of injustice made to his subordinates in [the de]partment.

वऱ्हाड.

मि. सी. एचू प्राईस एकस्ट्रा असिष्टंट कमिशनर यास थर्डक्लास नज्ज नेमलें व त्यांस ५०८ रुपये पर्यंतचे दिवाणीदावे चालविण्याचा अधिकार दिला.

मि. रिचर्ड मॅकगिल यांस उमरावती जिल्ह्यात पांचवा वर्ग एकस्ट्रा असिष्टंट कमिशनर नेमले.

मि. वजावा रामचंद्र प्रधान ए. इनस्पेक्टर यांस २ महिन्याची हक्काची रजा मिळाली.

मि. सी. ए फ्रेजर आ० पो० सु० हे पोलीस कडील हायर स्टानूडर्ड डिपार्टमेन्टल परीक्षेत पसार झाले.

मि० सिंक्लेअर येथील दिपुटी कमिशनर ऑफीसातील सेंकड क्लार्क यांस उमरावतीस इंग्रजी ऑफीसांत मि० गॉडफ्रे यांचे जागेवर १०० रुपयावर नेमले.

मि. सिंक्लेअर यांस उमरावतीस नेमल्या मुळें त्यांचे येथील ८० रुपयाचे जागेवर मि० नारायण स्वामी व त्यांचे ६० रुपयाचे जागेवर मि० वामनराव लळिंकर व त्यांचे ५० रुपयाचे जागी मि० कृष्णस्वामी व त्यांचे ४० रुपयाचे जागी मि. वामन नारायण काळे व त्यांचे २९ रुपयाचे जागी मि० शंकर तुकाराम व त्यांचे २० रुपयाचे जागी इंम्पेरिअल कडेस मि० धोंडुहरी व त्याचे २० रुपयाचे लोकलफंड कडील अखेरचे क्लार्कचे जागेवर येथील दि० क० चे कचेरीतील कापिस्ट वासुदेव पांडुरग यांस नेमणार असें समजतें.

मे० इलिपट साहेब अ० क० ह्यांनीं सहा महिन्याची रजा घेतल्या वरून त्यांचे जागी उमरावतीस मि० निज्जामुद्दीन यांस व त्यांचे स्मालकाजकोर्ट जड्जाचे जागी येथील स्मालकॉज कोर्टाचे जडून मि० पुरुषोत्तम राव नारायण भट यांस व त्यांचे जागी मे० यासीनखां यांस व त्यांचे मलकापूरचें जागेवर मि० वामनराव बापट यांस व त्यांचे बुलढाण्याचे जागी मि. आर. डी बोवेन सा० यांस या प्रमाणे नेमणुका झाल्या आहेत.

मि० गॉडफ्री उमरावती येथील दिपुटी कमशिनर ऑफीतील सेंकड क्लार्क यांस बुलढाण्यास बापूजी हरी यांचे जागेवर हेडक्लार्क नेमले.

हायर व लोअर स्टॅनूडर्डची डिपार्टमेंटल परीक्षा ता० १ एप्रील रोजी उमरावतीस होईल.

मलकापूर येथील इं० म० शाळेचे हेडमास्तर मि० हरी मोरेश्वर शेवडे हे ४ महिन्याचे रजेवर गेल्यामुळें त्यांचें जागेवर मि० पुरुषोतम गणेश केळकर बाशीम इं० म० स्कूलचे हेड मास्तर यांस नेमलें.

खेडा पत्र ९६ NO 13

चा आपसांत करार ना[मा] झाला [...] १३ दोघानीं मिळून विकणें आहे तर ६ दिवसांचे आंत तुम्ही येऊन आपण मिळून बारविकून टाकूं. तुम्ही न आल्यास सालमजकुरी बार कमी आत आहे. तर आम्ही विकून टाकू. मजकडे तुम्ही मुदतीत न आले तर त्याबद्दल जबाबदार मी नाहीं. व लुयुदिनखा यांचे भांडणामध्यें जो खर्च लागला आहे व पुढें होणारा खर्च वगैरे करार नाम्या प्रमाणें तुम्ही भरून द्यावा. कळावें तारिख २८।३।८६ इसवी.

(सही) मिरजा आवास बेग
अकोले

तयारआहे
हिंदुधर्म शास्त्र-भाग १ व २

(दुसरी आवृति)

नामदार रा. सा. वि. ना. मंडलीक सी.एस. आय. यांचे.

किंमत ८ रुपये व हाशील आठ आणे पत्रें (किंमतीसुद्धां) ग्रंथकार यांस मुंबईस पाठवावीं.

सदरलि पुस्तकें आमचे छापखान्यांत विक्री साठी ठेविली आहेत. व०स०कर्ते.

वर्तमानसार.

उत्तराचें हशील— तारायंत्र खात्यामध्यें अलीकडे झालेल्या व्यवस्थेमध्यें असा ठराव झाला आहे कीं, उत्तराबद्दलच्या पैशाबद्दल आजपर्यंत तिकिटें मिळत असत परंतु आतां फक्त पास पाठवितात व जेवढ्याचा पास असेल त्या मानानें उत्तर पाठविणारानें उत्तर पाठवावें. इं० प्र०

ज्यूरीमनः—ह्या लोकांनीं वेळेवर न आल्याबद्दल मात्र दंड होतात. परंतु दिवसभर काम केल्याबद्दल कांहीं पैसे मिळत नाहींत याच्या बद्दल वाटाघाट चालली आहे. कोणी म्हणतात ५ शिलिंग प्राति दिवशीं प्रत्येकास द्यावे असा विचार आहे

औरंगाबाद व नांदगांव रेल्वे स्टेशन याच्या दरम्यान तारायंत्र करणार असें समजतें. त्याचा निम्मा खर्च हैद्राबाद सरकारानें द्यावा व निम्मा वऱ्हाडांतील वसुलांतून द्यावयाचा असें ठरलें आहे.

दरभंगचे महाराज दरभंगास बायकांसाठीं एक वैद्यकीची शाळा बांधणार आहेत. या शाळेकरितां सुमारें १७,००० रुपये खर्च करण्याचा विचार आहे व महिना ५०० रुपये खर्चास देण्याचा याचा विचार आहे.

पंजाबांतील संस्थानिकाच्या मुलांच्या शाळें करितां मंडोच्या महाराजानीं १०००...रु दिले.

आणाखी

र्षाची आगाऊ रु० ९ डांक हांशील ०।१२
सहामाही " १ " " ०।८
तीन महिने " ७ " " १।८
किरकोळ अंकास..................०।१

नोटिशी बद्दल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ०।१।६
दुसरे खेपेस ....०।१

वऱ्हाड समाचार तारीख २९ माहे मार्च सन १८८६ इ०

VOL X

...तर किसेक गोष्टी स्पष्टपण समजतील. परंतु सिव्हिल सर्व्हिसच्या वयाच्या प्रश्नाचा विचारही ही कमेटी करील म्हणून जें त्यांनीं म्हटलें आहे त्यावरून बहुतेक सर्व गोष्टींचा विचार करण्यास कमिटीस अधिकार आहे असें दिसतें. ह्या कमिटीचा रिपोर्ट झाल्यावर त्याचा कायदा होईल असें स्टेट सेक्रेटरींनीं म्हटलें आहे. कायदा होणें ही गोष्ट कांहीं वावगी नाहीं, परंतु चौकशी निःपक्षपातानें व योग्य रीतीनें झाल्यावांचून कायदा होऊन कांहीं उपयोग नाहीं. उलट तो कायदा अहितकारक मात्र होईल, या कमिटीपुढें उत्तम रीतीनें पुरावा जाईल असें करण्याचें काम आमचें आहे तें आम्ही योग्य रीतीनें बजावलें म्हणजे आमचें कर्तव्य आम्ही केलें असें होईल.

ओल्ड ग्यान्स होप म्हणजे म्हाताऱ्या मनुष्याची आशा अशा नांवाचें पुस्तक एका युरोपियन गृहस्थांनीं कलकत्यांत प्रसिद्ध केलें आहे व त्यांत हिंदुस्थानच्या लोकांना राजकीय हक्क कसे मिळवावे या विषयीं फार उत्तम रीतीचा उपदेश केला आहे. हिंदुस्थान देशांतील लोकांस फार गरिबी आली आहे. राजकीय कारणा करितां परदेशीं पैसा जाऊन फार नुकसान होतें आहे असें सांगून लोकसत्तात्मक राज्यव्यवस्था या देशांत सुरू झाल्यावांचून लोकांस सुख मिळणार नाहीं असें या गृहस्थांनीं म्हटलें आहे. राजकीय चळवळ सारखी सुरू ठेऊन नेहमी आपणास जें पाहिजे त्याविषयीं ओरड करावी असें या गृहस्थांनीं सांगितलें आहे. विलायतेंत कार्नला काढून टाकण्याच्या संबंधानें लोकांची किती वर्षें खटपट चालली होती या उदाहरणावरून आम्ही इतकें शिकावें कीं पुष्कळ दिवस पर्यंत खटपट केल्या खेरीज आम्हांस यश येणार नाहीं. आपसांतील किरकोळ गोष्टी बद्दल आम्ही कधींही भांडत न बसतां एकंदर राष्ट्रीय हिता करितां सर्वांनीं एक दिलानें झटावें हा उपदेश अत्यंत महत्वाचा व ग्रहण करण्यासारखा आहे.

वीस कोटी पौंड आयर्लंडांतील इंग्लिश जमीनदारांस देऊन त्यांचे हक्क जमिनीवरून काढून घ्यावे व डब्लिन येथें स्वतंत्र पार्लमेंट स्थापन करावी असें ग्लाडस्टन साहेबांचें म्हणणें आहे असें समजतें. या वृद्ध मुत्सद्याच्या अमलांत आयर्लंडाला कांहीं तरी विशेष मिळेल अशी आशा आहे.

सर उइलीयम वेडरबर्न यांस चीफ सेक्रेटरी नेमलें ही बातमी अगदीं खरी आहे. या नेमणुकीनें नेटिव लोकांस फार संतोष होईल यांचे कारकीर्दींत लोकमताला सरकारांत मान मिळेल अशी पूर्ण आशा आहे. ता० प्र०

मि. ग्लाडस्टन यांचे ... मलबारी ...

...आहे त्याचा सारांश ...ी आहे. मि. प्रिमरोज ...े पत्र व हिंदु लोकांम... आणि स्त्रियांच्या इच्छे विरुद्ध वैधव्यदशेंत राहावें लागतें या... पासून त्यांस होणारीं दुःखें यां विषयीं छापील सूचना तुम्ही मजकडे पाठविल्या त्या पाहून मला अत्यानंद झाला मला हिंदुस्थानाची पूर्णपणें माहिती नसल्यामुळें तुम्ही ह्या चाली बंद करण्याचा प्रयत्न चालविला आहे त्यापासून काय परिणाम होईल व किती फायदा होईल हें जरी मला सांगवत नाहीं, तरी तुम्ही आपल्या देशबांधवांचें या कामीं साह्य मिळविण्यास्तव जो प्रयत्न आरंभिला आहे तो पाहून मला संतोष वाटतो. हिंदुस्थानांतील स्त्रियांची स्थिति सुधारण्यास जे जे उद्योग होतील त्या सर्वांस माझी सम्मति आहे. दाक्तरांच्या मजकुराविषयीं ता. २० आगष्ट सन १८८४ रोजीं लॉर्ड रिपन यांनीं जें पत्र लिहिलें आहे त्याप्रमाणेंच माझें मत आहे. के०

राजे सर टी. माधवराव यांस निजाम सरकारानें आपली दिवाणगिरी पतकराल काय म्हणून विचारलें असतां त्यांनीं ती जागा नाकबूलकेली असें डेक्कन टाईम्स पत्रावरून समजतें.

निजामशाहींत वासिम जिल्ह्यांत एका खेडेगांवीं दरोडेखोरांच्या एका टोळीनें एका गृहस्थाचें घर लुटलें. नंतर त्या घरास आग लावून घरांतील मनुष्यांनीं बाहेर येऊं नये म्हणून दाराजवळ ते राखण राहिले. त्यामुळें घरधनी, त्याची बायको व आई जळून मेलीं. तें भयंकर कृत्य पाहून त्या गांवांतील सर्व लोक पळून गेले. नंतर ते सर्व गांव लुटून कांहीं घरें जाळून ते दरोडेखोर निघून गेले असें डेक्कन हेरल्डवरून समजतें.

निजाम सरकारानें मद्रास शहरांतील गरीब लोकांस वांटण्याकरितां ९,००० रुपये दिले.

निजाम स्टेट रेलवेचा सिंकदराबादपासून जो नवीन सडकेचा फांटा तयार झाला आहे त्यावरून ता० २ एप्रिलपासून आगगाड्या चालावयास लागतील असें अनुमान आहे.

तारीख १ एप्रिलपासून वऱ्हाडांतील चार ब्यांकी बंद होऊन त्यांचें काम टपाल खात्यांतील सेव्हिंग ब्यांकी करूं लागतील. सु० प०

ग्रीक देशाचा उपदेशक आपल्या देशबांधवांस असें सांगतो कीं, कोणत्याही प्राण्यानें ज्या जन्म भूमिकेंत जन्मास यावें, त्याणें आपल्या देशाची सत्ता परकीय राजाच्या ताब्यांत देऊन, दास्यत्वांत राहण्यापेक्षां डुकरें ज्या खंदकांत आपलीं तोंडें खुपसून बसतात, त्यांत जीव देणें अधिक योग्यतेचें आहे. स्वदेश भूमींत राहणारे लोकांवर अन्य राजाचा हुकूम चालूं होतांच, त्याणीं आपल्या दाढी मिशा उतरून मग जगांत वागणूक करावी. ग्रीक लोकांनीं या चालीचा बहुत दिवस उपयोग केला होता. अन्य राजाच्या ताब्यांत राहून कल्यांवर हात फिरवणें, म्हणजे मातेचे स्तन चोळ ल्या सारखें होतें! कालगतीनें इतरांच्या ताब्यांत राहण्याचा वक्त आल्यास सर्वांनीं मृत्यूची आराधना करून यांचे स्वाधीन होणें जितकें वैभवास चढवील, तितकें त्या राजानें मोठाल्या पदव्या देऊन विराजित केलें, तरी तें वैभवास चढविणार नाहीं जे पुरुष आपल्या देशा करितां मरतात तेच खरे शूर, व त्यांच्याच मूर्ति पूजेस योग्य होतात जे पुरुष वर्णाश्रम धर्मा प्रमाणें आपापलीं कामगिरी बजावीत नाहींत, ते शेळीच्या गळ्याखालील स्तना सारखे समजावे. जे पुरुष तरवारीला खांद्यावर घेऊन नांचतात, त्याची योग्यता पांचबोटांनीं फिरविणाऱ्या कलम बहादरां पेक्षां ज्यास्त समजलीं पाहिजे. जो पुरुष निर्लज्जपणानें इतरांचा दास बनून मोठ्या समाजांत परकीय राष्ट्राचा महिमा वर्णन करीत फिरतो, त्याला बिगुलजी पेक्षां ज्यास्त मान देणें योग्य होणार नाहीं. ज्यानें आपला हात शत्रूच्या रक्तानें भरविला नाहीं त्याचा तो हात पितरांची सेवा करण्यास योग्य नाहीं. जो पुरुष शौर्य दाखविल्या शिवाय मेला त्याच्या जन्माची काहाणी घुबडाच्या घुमण्या सारखी समजावी. म्हणून अद्यापि ग्रीक देशांतील उपाध्ये सुजाण लोकांस उपदेश करीत असतात कीं, बाबा! तो विजयाचा मुगुट घालणें असेल, तर देशहिता साठीं मरा, कीं जसा येशू आपल्या धर्मा साठीं फाशीं गेला.

लिबरल पक्ष अधिकारारूढ झाला, यामुळें महाराणी साहेबांच्या मनाची काय स्थिति झाली असेल, याबद्दल विलायतेंत कुटाळ लोकांचे तर्क फार वाहूं लागले आहेत. कोणी म्हणतात कीं, ज्या दिवशीं स्यालिसबरी साहेबांनीं राजीनामा दिला, त्या दिवशीं राणी साहेब सारा दिवसभर ढळढळां रडल्या. कोणी असेंही म्हणतात कीं, **जर ग्लाडस्टन** साहेबांनीं आयर्लंडास **स्वतंत्र पार्लमेंट दिलें, तर** राज्याचा त्याग करण्याचा त्यांचा विचार आहे. ना० स०

नोटीस

विटोबा वल्लद नंदाजी पाटील राहणार मौजे कान्हेरी यांस असें कळविलें जातें कीं तुम्ही उकाजी वल्लद कुकाजी धुमाळे कुणबी राहणार मौजे कान्हेरी यानें सन १८७९ सालांत सरव्हे नंबरची शेतें शेळदजी तीन आम्हांजवळ रुपये १०० घेऊन पांच वर्षांच्या बोलीनें गाहाण ठेविले तो आमचा व्यवहार अजून त्यानें उलगडला नाहीं आणि तुम्ही तर सदरील शेतें गाहाण घेतलें तर असें करण्यापासून आमच्या व्यवहारास दखल येऊं नये आल्यास रीतिप्रमाणें काम चालविणें भाग पडेल तसें होऊं नये कळावे. ता. १९।३।८६ इ०

(सही) उदेभान वल्लद महादाजी पाटील फुरंगे राहणार मौ. जे कान्हेरी

नोटीस.

मी उकाजी वल्लद कुकाजी धुमाळे कुणबी राहणार मौजे कान्हेरी तालुके बाळापूर यांस खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं सन १८७९ सालांत आम्ही तुम्हांस रुपये१०० कर्ज देऊन नंबर तीनची शेते वगैरे गाहाण ठेविली त्याचा तपशील खिहिल्याप्रमाणें:—
सरव्हे नंबर३२चे शेत एकर ३८ गुंठे३९
सरव्हे नंबर३१चे शेत एकर ३८ गुंठे२३
सरव्हे नंबर२९चे शेत एकर ३५ गुंठे१९

या शिवाय घर एक व कोठा असे सर्व शेतीमध्यें आठरावा हिस्सा ठेऊन पांच वर्षांच्या करारानें गाहाण ठेविलीं त्याची सर्व मुदत झाली व सदरील शेतें आपण विटोबा वल्लद नंदाजी पाटील यांस गाहाण दिलीं असे ऐकितो. असो, आतां तुम्हांस नोटिशीनें कळविलें जातें कीं नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांत आमचा निकाल करावा तसें नाहीं झालें तर रीतिप्रमाणें काम चालवून सर्व नुकसान भरून घेतलें जाईल कळावें ता. १९।३।८६ इ०

(सही) उदेभान वल्लद महादाजी पाटील फुरगे

नोटीस.

शेख इब्राहिम वल्लद महमद आमीर जुनेवाले कंत्राटदार यांस खालीं सही करणार उस्मानखा वल्लद खैरखा याजकडून या नोटीशी द्वारें कळविलें जाते कीं, आपणाकडून आम्हीं तीन महिन्याच्या मुदतीनें ३०० रुपये कर्जाऊ घेतले होते त्याची मुदत आतां संपत आली आहे व आम्ही रुपये परत देण्यास तयार असल्या विषयीं आपणास लेखी रजिष्टर्ड पत्रानें कळविलें असून कांहीं एक उत्तर न देतां व उडवाउडवीच्या चाळवण्या दाखवून रुपये पटवून घेत नाहीं. यामुळें मुदत संपल्यानंतर रुपयास व्याज लागणार आहे व आम्हांसही विनाकारण ऋणी व्हावें लागत आहे तर आपणास या नोटिशीनें लिहून कळवितों कीं नोटीशिच्या पत्रा पर्यंत तुम्हीं गोष्ट आणिली सबब नोटीशीच्या खर्चाचे रुपये वजा करून बाकी राहिलेली रकम रोख घ्यावी व दस्तऐवज परत द्यावा. तसें न केल्यास कोर्ट मार्फत तजवीज करूं व त्या बद्दल खर्च तुम्हावर पडेल. कळावें तारीख १६ माहे मार्च सन १८८६ इसवी.

(सही) उस्मानखा वल्लद खैरखा मुसलमान राहणार आकोला निशाणी हातची असें.

रा. रा. रामचंद्र बाजी नगरकर
बी. ए. एल. एल. बी.
मुंबई हायकोर्ट वकील.
पत्ता ☞ उमरावती. नेटीव जनरल
लायब्ररी शेजारी.

☞ हें पत्र आकोला येथें के० बा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.